

Hollolan kunta, elinvoimavaliokunta

kirjaamo@hollola.fi

Viite: Lausuntopyyntö 26.10.2023 (HOLDno-2023-781)

Asia: Hämeenkosken keskustan ja Pappilan asemakaava ja asemakaavamuutos, OAS, Hollola

Hollolassa on käynnistetty kaavahanke Hämeenkosken keskustan ja Pappilan alueella. Suunnittelualue sijoittuu Hämeenkosken keskustaan Keskustien varrelle ja entisen Pappilan alueelle rajautuen Teuronpolkuun, Keskustiehen, Asikkalantiehen, Kaunkorventiehen, Puomikujaan, Varikkotiehen ja Teuronjokeen. Suunnittelualue on osittain Hollolan kunnan, osittain valtion ja osittain yksityisessä omistuksessa. Alueen pinta-ala on noin 14,1 hehtaaria. Kaavatyössä tutkitaan entisen Pappilan alueen käyttötarkoituksen muuttamista asumiseen ja palveluelinkeinoihin sekä maankäytön tehostamisen mahdollisuudet kulttuurihistorialliset arvot, paikalliset ominaispiirteet, Teuronjokivarren virkistyskäyttö ja luontoarvot huomioiden.

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 26.10.2023 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia muinaisjäännöksiä. Viimeksi se on ollut arkeologisen inventoinnin kohdealueena vuonna 2014 (*H. Poutiainen, T. Tiainen ja T. Paukku 2014: Hämeenkoski. Keskustan ja lähiympäristön osayleiskaava-alueen muinaisjäänösinventointi*). Ko. inventoinnin painopisteenä oli alueelta tunnettujen muinaisjäänösten tarkastaminen, mistä johtuen entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöksiä ei systemaattisesti haettu. Tiedot suunnittelualueen muinaisjäänöksistä eivät siten ole ajan tasalla. Huomioiden alueen sijainnin Teuronjoen varrella, on sitä tulkittava potentiaalisena alueena erityisesti esihistoriallisten löytöjen osalta. Edellä esitetystä johtuen museo on hankealueeseen liittyvissä alustavissa keskusteluissa edellyttänyt suunnittelualueen muinaisjäänösinventointia, mikä on otettu huomioon osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sekä selvitystarpeena (s. 8) että mainintana käynnissä olevasta muinaisjäänösselvityksestä (s.7).

Kun raportti muinaisjäänösselvityksestä valmistuu, on se toimitettava alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi ja sen tulokset on otettava huomioon kaavahankkeessa. Muilta osin museolla ei ole huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Asemakaava-alue sijoittuu läntisimmiltä osiltaan Kirkonkylän kulttuuriympäristö -nimiselle maakunnallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Maakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi määriteltyjä alueita koskee suunnitelmääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.* (Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014). Alueelle sijoittuu myös Seuralan, Paloaseman ja Viiskulman paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet, jotka on myös Hollolan strategisessa yleiskaavassa (2020) merkitty merkinnällä *Mahdollinen rakennusperintökohde*. Lisäksi kaava-alue ulottuu pieneltä osin Markkinalaanin paikallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. (Hämeenkosken rakennusinventointi, T. Ahola 2006).

Suunnittelualueella on voimassa strategisen yleiskaavan rinnalla myös Hämeenkosken keskustan ja ympäristön osayleiskaava (2015), jossa alueelle on merkitty Maisema- ja kyläkuvallisesti arvokas alue (ma). Siihen kohdistuvassa kaavamääräyksessä ohjataan suojelemaan alueen rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot sekä maisemakuva sekä todetaan mm.: *Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen sekä ympäristönhoito tulee sopeuttaa sen kyläkuvallisiin, kulttuurihistoriallisiin sekä rakennustaiteellisiin arvoihin. Alueelle rakennettaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen sijoitukseltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu ympäristöönsä.* Seurala on merkitty myös kyseisessä kaavassa merkinnällä *sk/4: Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde. Alueelle tai kohteeseen kohdistuvat toimenpiteet tulee suunnitella siten, että kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja ei heikennetä.* Keskustie on lisäksi merkitty kaavamääräyksellä *Taajamakuvallisesti tärkeä raitti. Raitin varren täydennys- ja korjausrakentamisessa tulee säilyttää alueen kulttuurihistorialliset ja taajamakuvalliset arvot. Täydennysrakentamisessa tulee noudattaa alueen mittakaavaa ja ympäristöön sopivaa rakentamista.*

Kunta on luopumassa alueella olevasta Pappilan kiinteistöstä. Kaavatyössä tutkitaan entisen Pappilan alueen käyttötarkoituksen muuttamista asumiseen ja palveluelinkeinoihin. Tässä tulee huomioida museon 17.12.2020 asiasta antama lausunto (D/2325/10.03.00.05/2020) kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseksi niin maisemapuiden, -kujanteen kuin rakennustenkin osalta.

Suunnittelualueella on voimassa yksitoista eri asemakaavaa, joista osa on useita vuosikymmeniä vanhoja. Arvokkaan kulttuuriympäristön suojelemiseksi ja tarkoituksenmukaisten kaavamääräysten arvioimiseksi on alueen rakennuskannan arvot tarpeen selvittää tarkemmin. Museo on aloitusvaiheen

viranomaisneuvottelussa 7.9.2023 esittänyt asemakaavatasoisen rakennusinventoinnin tekemistä alueen rakennuskannasta, mikä onkin huomioitu Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan listatuissa selvitystarpeissa. Inventoinnin tulokset on otettava huomioon kaavahankkeessa.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
tutkija, arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Lauri Miettinen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus